

Mehmet Yalın

TÜRKİYE'DE SOSYAL POLİTİKANIN ANAYASAL GELİŞİMİ

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Konusu ve Kapsamı	3
1.2. Araştırmmanın Problemi.....	4
1.3. Araştırmmanın Amacı ve Soruları	5
1.4. Araştırmmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları	6
1.5. Araştırmmanın Önemi.....	7
1.6. Yöntem ve Literatür	8
2. TARİHSEL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
2.1.Sosyal Politikanın Doğuşu ve Anlamı	15
2.1.1. Sosyal Politikanın Sanayi Devrimi Öncesi Tarihsel Gelişimi.....	15
2.1.2. Sosyal Politikanın Sanayi Devriminden Günümüze Tarihsel Gelişimi.....	20
2.1.3. Sosyal Politikanın Anlamı	24
2.1.3.1. Dar Anlamda Sosyal Politika.....	25
2.1.3.2. Geniş Anlamda Sosyal Politika	26
2.2.Türkiye'de Sosyal Politikanın Oluşumu	27
2.2.1. Osmanlı'da Sosyal Politika Anlayışı	28
2.2.2. Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinin Sosyal Politika Anlayışı	32
2.3.Sosyal Politika ve Hukuk İlişkisi	33
2.3.1. Doğal Hukuk ve Sosyal Politika.....	34
2.3.2. Hukuki Pozitivizm ve Sosyal Politika	35
2.4.Sosyal Politika ve Anayasa İlişkisi	37
2.5.Anayasaların Ekonomi Politiği ve Sosyal Politika	39

2.6. Sosyal Devlet.....	40
2.6.1. Sosyal Devlet İlkesinin Gelişimi, Tanımı ve Hedefleri.....	40
2.6.2. Sosyal Devlet Sosyal Demokrasi İlişkisi.....	43
2.6.3. Sosyal Hukuk Devleti	44
2.6.4. Sosyal Devlet ve Sosyal Politika İlişkisi.....	45
2.7. Sosyal Vatandaşlık.....	46
2.7.1. Genel Olarak.....	46
2.7.2. Marshall'ın Sosyal Vatandaşlık Tezi	48
2.8. Sosyal Politikanın Teminatı: Sosyal Haklar	49
2.8.1. Sosyal Hakların Doğuşu.....	49
2.8.2. Sosyal Hakların Tanımı ve Kataloğu.....	50
2.8.3. Sosyal Hakların Özellikleri.....	53
2.8.4. Sosyal Hakların Anayasal Olarak Tanınması ve Sonuçları ...	55
2.8.5. Sosyal Haklar ve Sosyal Politikalar.....	57
2.9. Sosyal Politikanın Amacı: Sosyal Adalet	58
2.9.1. Genel Olarak.....	58
2.9.2. Platon ve Aristoteles'in Adalet Kuramı	59
2.9.3. Sosyal Adalet ve Sosyal Politika.....	61
3. DÜNYADA VE OSMANLI'DA SOSYAL POLİTİKANIN ANAYASAL GELİŞİMİ.....	64
3.1. Genel Olarak	64
3.1.1. İngiltere.....	64
3.1.2. Fransa	70
3.1.3. Almanya.....	72
3.2. Osmanlı Döneminde Sosyal Politikanın Anayasal Gelişmeleri.....	73
3.2.1. Sened-i İttifak	74
3.2.1.1. Dönemin Koşulları, İttifakın Hazırlanışı	74
3.2.1.2. Sened-i İttifakın Hükümleri ve Hukuki Niteliği	76
3.2.1.3. Magna Carta ve Sened-i İttifak.....	79
3.2.1.4. Sened-i İttifakın Sosyal Politikaya Etkisi.....	81

3.2.2. Tanzimat Fermanı.....	83
3.2.2.1. Dönemin Siyasal, Ekonomik ve Sosyal Koşulları ile Fermanın İlani	83
3.2.2.2. Tanzimat Fermanının Hükümleri ve Hukuki Niteliği	85
3.2.2.3. Tanzimat Fermanı ve Sosyal Politika	87
3.2.3. Islahat Fermanı.....	90
3.2.3.1. Dönemin Siyasal, Ekonomik ve Sosyal Koşulları ile Fermanın İlani	90
3.2.3.2. Islahat Fermanının Hükümleri, Hukuki Niteliği	92
3.2.3.3. Islahat Fermanı'nın Sosyal Politikanın Gelişimine Etkisi.....	93
3.2.4. 1876 Kanuni Esası.....	97
3.2.4.1. Dönemin Koşulları ve Kanuni Esası'ye Giden Süreç.....	97
3.2.4.2. Kânûn-i Esâsî'nin İlani ve Kapsamı.....	99
3.2.4.3. 1909 Kânûn-i Esâsî Değişiklikleri.....	101
3.2.4.4. Sosyal Politikanın Gelişimine Etkisi.....	102
4. CUMHURİYET DÖNEMİNDE SOSYAL POLİTİKANIN ANAYASAL GELİŞİMİ.....	104
4.1.1921 Anayasası	104
4.1.1. Dönemin Koşulları.....	104
4.1.1.1. Siyasi Koşullar	104
4.1.1.2. Ekonomik koşullar	108
4.1.2. Hazırlanışı ve Özellikleri	109
4.1.3. Sosyal Politikanın Gelişimine Etkisi.....	112
4.2.1924 Anayasası	114
4.2.1. Dönemin Koşulları.....	114
4.2.1.1. Siyasi Koşullar	114
4.2.1.2. Ekonomik Koşullar	117
4.2.2. Hazırlanışı ve İlani	118

4.2.3. Genel Özellikleri.....	119
4.2.4. Sosyal Politikanın Gelişimine Etkisi.....	120
4.3.1961 Anayasası	123
4.3.1. Dönemin Koşulları.....	123
4.3.1.1. Siyasal Koşullar	123
4.3.1.2. Ekonomik Koşullar	126
4.3.2. Hazırlanışı ve Kabulü.....	128
4.3.3. Genel Özellikleri.....	130
4.3.4. 1961 Anayasası’nda Sosyal Politikanın Boyutları	132
4.3.4.1. Temel İlke ve Kavramlar.....	132
4.3.4.2. Program Kurallar	135
4.3.4.3. Yetki Veren ya da Ödev Yükleyen Kurallar	135
4.3.4.4. Sosyal Haklar	136
4.3.4.5. Sosyal Politika Bakımından Önemi	143
4.4.1982 Anayasası	145
4.4.1. Dönemin Koşulları.....	145
4.4.2. Hazırlanışı ve Kabulü.....	146
4.4.3. Genel Özellikleri.....	147
4.4.4. 1982 Anayasası’nda Sosyal Politikanın Boyutları	148
4.4.4.1. Temel İlke ve Kavramlar.....	148
4.4.4.2. Program Kurallar	151
4.4.4.3. Yetki Veren ya da Ödev Yükleyen Kurallar	152
4.4.4.4. Sosyal Haklar	153
4.4.5. Sosyal Politikanın Gelişimine Etkisi.....	160
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	163
5.1.Sonuç	163
5.2.Öneriler	173
6. KAYNAKLAR.....	176